

In gesprek met...

MARC DE BEYER

directeur Teylers Museum

‘Het ontdekken van de wereld staat centraal’

Marc de Beyer is drie jaar directeur van Teylers Museum. Zijn doelen zijn nog steeds dezelfde als bij zijn aantreden. Hij zet in op een fysiek en inhoudelijk toegankelijk museum voor iedereen, ongeacht afkomst en achtergrond. “Onze missie is jouw blik te verruimen en je wereld te vergroten.” Daarnaast wil hij het concept van het museum verduidelijken. “We richten ons niet alleen op tentoonstellingen, het museum is op zichzelf al een unieke plek.”

Al snel na zijn studie kunstgeschiedenis kwam Marc terecht in de museumwereld en is niet meer vertrokken. Hij werkte in verschillende functies bij onder meer het RKD – Nederlands >

‘Teylers Museum legt altijd een verbinding tussen verleden en heden’

Instituut voor Kunstgeschiedenis, de Koninklijke Verzamelingen en Museum Catharijneconvent. Daarna was Marc directeur van Museum Gouda. Sinds januari 2022 is hij directeur van het oudste museum van Nederland.

Wat had je drie jaar geleden voor ogen met het museum?

“Mijn doelen zijn eigenlijk nog steeds dezelfde. Ten eerste wil ik het begrip van dit museum verbeteren. In 2024 kregen wij een 8,5 van onze bezoekers, wat uiteraard een fantastisch cijfer is. Mensen hebben hier een fijne tijd. Tegelijkertijd weet ik zeker dat 98 procent naar buiten loopt zonder enig idee te hebben wat het verhaal is van dit museum, waarom er fossielen liggen of natuurwetenschappelijke instrumenten. Teylers was natuurlijk ooit een onderzoeksinstituut. Mijn doel is ons verhaal en de huidige relevantie van de collectie aan de bezoeker te laten zien. Dat doen we onder meer door het tonen van hedendaagse kunst in dialoog met onze historische objecten.”

“Mijn tweede doel is het publiek verbreden met jongere mensen en met mensen met verschillende achtergronden. De meerderheid van de bezoekers van Teylers bestaat uit de klassieke museumbezoeker, voornamelijk de museumkaarthouder. Dat heeft van oudsher natuurlijk te maken met interesse, geld en opvoeding. We hebben drie persona's ontwikkeld: Maurits, Floor en Nikki. Alle drie hebben ze eigen drijfveren om naar een museum te komen, ze kunnen

zowel man als vrouw zijn. We bedenken wat voor deze persona's interessant en leuk is. Maurits is de klassieke museumbezoeker die zijn kinderen of kleinkinderen meeneemt als onderdeel van hun opvoeding. Kosmopoliet Floor is begaan met de wereld, ze wil echt iets leren in een museum en verwacht ook dat wij stelling nemen. Nikki gaat ook graag naar een museum, maar museumbezoek staat voor haar gelijk aan shoppen met vriendinnen of een bezoek aan een pretpark met de kinderen. De eerste twee groepen weten we vrij goed te bedienen. We zetten nu vooral in op Nikki. We merken dat het werkt. In de zomer trekken wij nu meer bezoekers in het profiel Nikki dan andere musea in Nederland.”

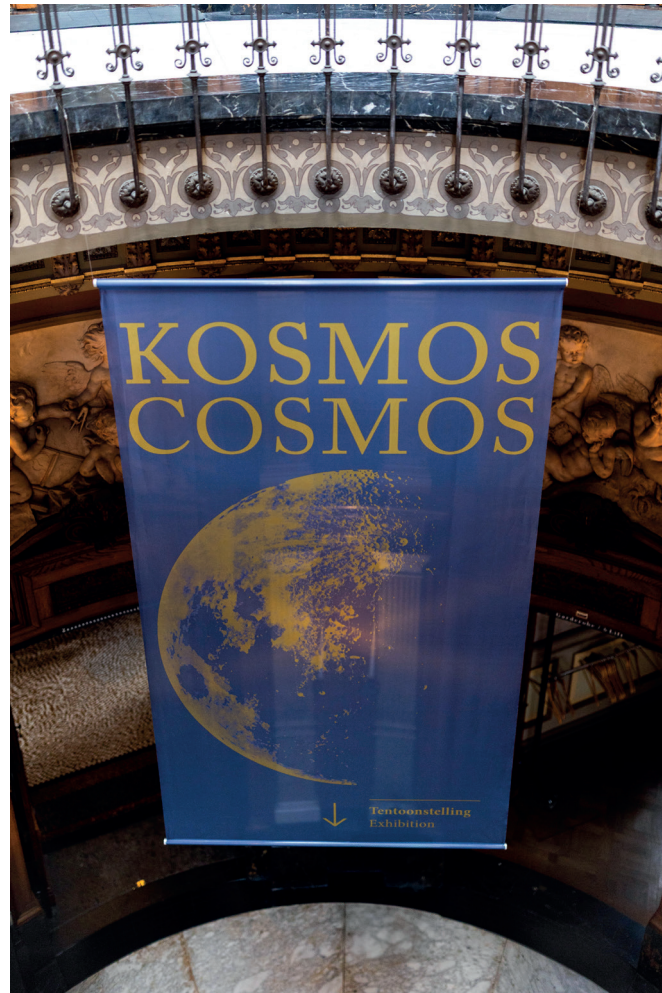
Hoe komt dat?

“Dat heeft te maken met doel drie. We richten niet alleen al onze pijlen op tentoonstellingen. Teylers Museum is op zichzelf al een unieke plek. We hebben onze *unique selling points* meer naar buiten

gebracht. Teylers is het oudste museum van Nederland en een heel ander museum dan de meeste. Een bezoek is als een reis in de tijd met linkjes naar de actualiteit. Op #MuseumTok stonden wij vorig jaar op nummer twee van te bezoeken musea in Nederland. Corpus in Leiden stond op de eerste plaats. Onze boodschap werkt dus ook voor volgende generaties. Generatie Z bijvoorbeeld heeft behoefte aan authentieke belevingen. Deze jongeren zitten de hele dag op hun mobiel, maar zijn ook op zoek naar 'echte' zaken. Ons museum biedt zo'n authentieke beleving. Dat zal altijd zo blijven, daarnaast moet Teylers wel relevant zijn. Om nieuwe groepen bezoekers te trekken, geven we onze tentoonstellingen anders vorm. De expositie *Yalla Yalla zie je in Egypte* van begin dit jaar was daar een voorbeeld van.”

Wat was daar anders aan?

“De tentoonstelling ging over de vrij onbekende 19de-eeuwse schilder Willem

‘Het koloniseren van het heelal is steeds meer een thema’

de Famars Testas. Hij was één van de eerste schilders die naar de Arabische wereld trok en schilderde wat hij daar zag. Samen met een van oorsprong Egyptische, maar nu Nederlandse acteur en theatermaker zijn we een dialoog aangegaan met zijn kunst. Willem heeft een dagboek nagelaten. We weten waar hij is geweest, wat hij dacht en ervoer. Onze conservator die de tentoonstelling mede vorm gaf, ging samen met de gastcurator naar Egypte om de plekken te bezoeken die de schilder noemt. Ze bespraken samen het Egypte van de 19de eeuw ten opzichte van het Egypte van nu. De tentoonstelling was vormgegeven als een soort reis. We hebben er ook een podcast bij laten maken, een 'podwalk'. De tekeningen en schilderijen kregen door deze vernieuwende wijze van exposeren veel meer hedendaagse context."

Is de huidige expositie *Kosmos*, hedendaagse kunst gecombineerd met wetenschap, ook een voorbeeld van anders vormgeven?

"Het is een voorbeeld van onze zoektocht naar het verbeteren van het begrip van het museum. Dat kan praktisch door ons verhaal te vertellen met teksten of met een audiotour, maar het kan ook intuïtiever. Bijvoorbeeld met hedendaags kunst. Sinds de oprichting van het museum is de kosmos altijd een belangrijk onderdeel geweest, het onderzoek naar het heelal. Boven op de Ovale Zaal zit de Sterrenwacht en we hebben onder meer een beroemde telescoop van William Herschel. We vertellen

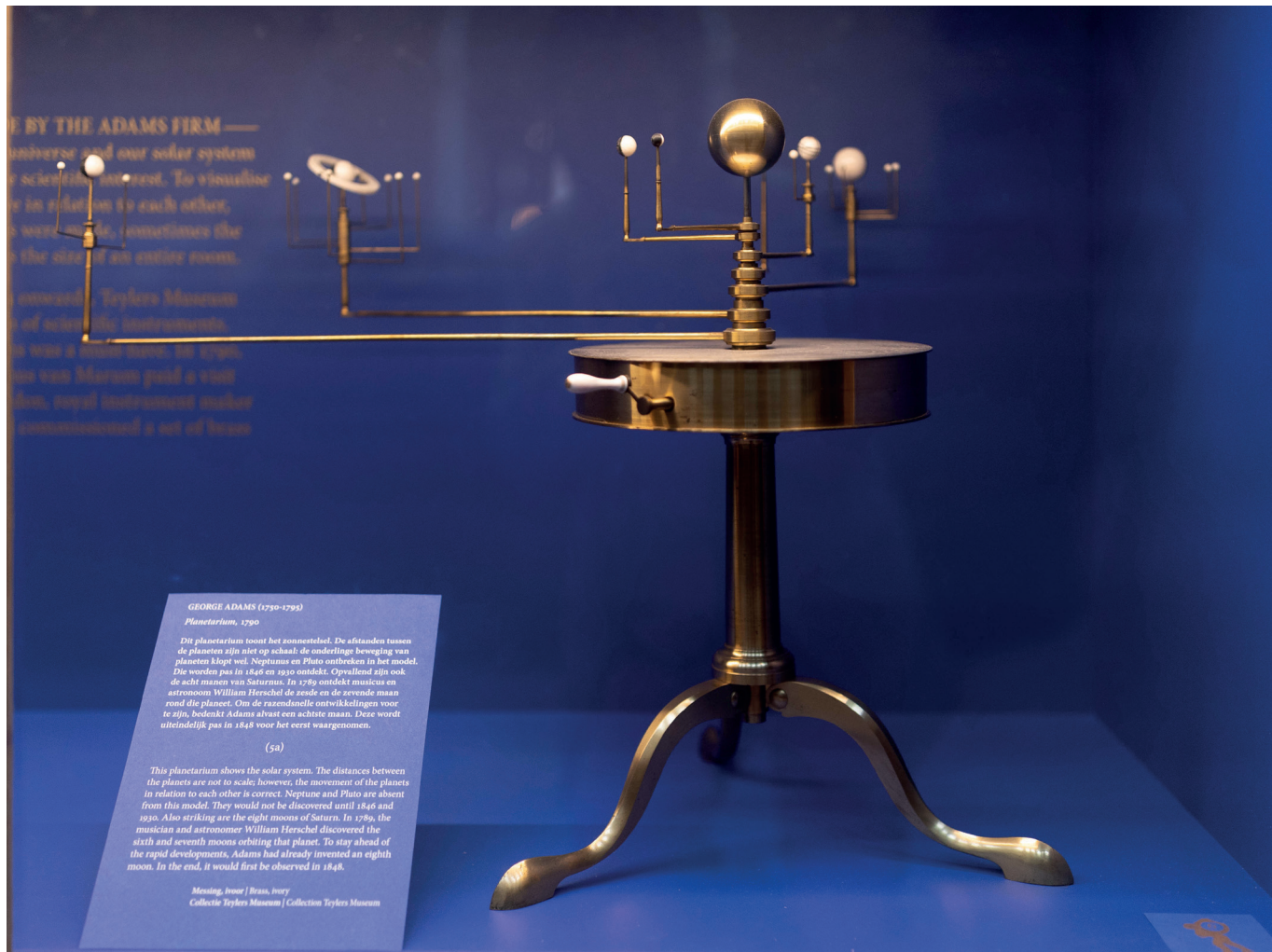
ons verhaal met linkjes naar het heden, zoals de sculptuur *Nonfunctional Satellite* van Trevor Paglen die in de Ovale Zaal hangt. Het is een rechtstreeks commentaar op de vele satellieten die tegenwoordig in het heelal rondcirkelen. Hoe relevant wil je het hebben, denk aan Musk en al zijn Starlink-satellieten."

"In onze tentoonstellingen leggen we altijd een verbinding tussen verleden en heden en zetten het ontdekken van de wereld centraal. Onze missie is jouw blik te verruimen en je wereld te vergroten. Er staan fantastische planetaria in onze collectie die laten zien hoe de planeten ten opzichte van elkaar bewegen. Teylers Museum is van origine een onderzoekscentrum. Wij zullen nooit zomaar een moderne kunsttentoonstelling samenstellen. Juist die unieke dialoog tussen het oude verhaal, onze collectie én hedendaagse kunst in originele vitrines en historische zalen maakt de exposities zo goed en spannend!"

In oktober start een tentoonstelling over Michelangelo. Waarom hebben jullie voor hem gekozen?

"Vanaf het begin verzamelde het museum hedendaagse én oude kunst. Het creatieve proces is niet ondergeschikt aan het wetenschappelijke, was de gedachte. In 1790 kocht het instituut voor tienduizend gulden zeventienhonderd tekeningen waaronder tweeëntwintig exemplaren van Michelangelo. Dat was echt een gouden greep. De tekeningen van de kunstenaar zijn voor een groot gedeelte voorstudies voor de

‘Michelangelo had duidelijk een voorkeur voor het mannelijk lichaam’

Sixtijnse Kapel. Bijvoorbeeld de hand van God bij de schepping van de aarde voor het centrale paneel in de kapel. Die zit gewoon in onze collectie, echt absoluut top.”

Wat wordt bij deze expositie de link met de actualiteit?

“De tentoonstelling heeft als titel *De mannen van Michelangelo*. De focus ligt op de relevantie van het mannelijk lichaam in zijn kunst. We hebben een tekening van God, die een arm om Eva slaat. Eva is jaloersmakend gespierd, daar ligt duidelijk een mannenlichaam aan ten grondslag. De hele Sixtijnse Kapel is vol geschilderd met naakte mannen. Adam ligt er ook bij als een fantastische gespierde, mooie man geschapen naar het evenbeeld van God. De perfecte schepping. Hoogstwaarschijnlijk was Michelangelo homoseksueel. Hij had duidelijk een voorkeur voor het mannenlichaam. De link naar het heden is bijvoorbeeld de

discussie momenteel over wie je mag zijn in Amerika. Trump sluit bepaalde groepen mensen uit. In de tentoonstelling belichten we deze onderwerpen vanuit verschillende gezichtspunten. We hebben er onder andere een personal trainer bij betrokken. Hij traint modellen die op de voorkant van *Men's Health* staan. Heel TikTok staat vol met afgetrainde lichamen. Ik zie ze zelf in de sportschool, van die opgepompte gastjes van 16 jaar. We bekijken het vanuit het perspectief van een vrouwelijke katholiek en haar religieuze achtergrond en die van een feministe die reageert op mannelijke dominantie. We vliegen het onderwerp breed aan en tegelijkertijd wordt het een kunsttentoonstelling. Het zijn fantastische tekeningen, daar moet de bezoeker natuurlijk wel van kunnen genieten.”

Je bent in gesprek met een sterrenkundige en een theatermaker

over het oprichten van een ambassade van de maan. Wat is het idee daarachter?

“Het koloniseren van het heelal en van planeten is steeds meer een thema. Kijk naar de exponentiële groei van satellieten in de ruimte en radicale ideeën zoals die van Musk om op Mars te gaan wonen. Er zijn ook plannen voor toerisme en mijnbouw op de maan om kritieke mineralen te delven. We slopen eerst onze eigen planeet en gaan vervolgens verder met de maan. Sterrenkundige Marc Klein Wolt en theatermaker Marjolein van Heemstra bekommeren zich om het lot van de maan en hebben ons benaderd om samen een ambassade van de maan op te richten. Ik vind het een onderwijs goed initiatief. Hoe kunnen we het beste met de maan omgaan zonder er misbruik van te maken? Als museum mogen wij soms best stelling nemen, dus we doen hier graag aan mee. Je ziet

steeds meer initiatieven om de natuur rechten te geven, dan heb je een vertegenwoordiger nodig. In dit geval een ambassade van de maan. Oud-astronaut André Kuipers heeft toegezegd bij de oprichting betrokken te willen zijn. In juni gaan we met z'n allen verder in gesprek.”

Ten slotte, wat is het belang van Teylers museum voor Haarlem?

“Haarlem is gezegend met fantastische musea zoals Frans Hals Museum en Verwey Museum. Teylers is daar ook één van, het museum vertelt een wezenlijk onderdeel van de geschiedenis van Haarlem en is een inspirerende plek. Samen met fijne collega's die met ongelooflijk veel passie voor het museum werken, proberen we zo goed mogelijk dit erfgoed aan volgende generaties door te geven.” ★

Tekst: Meta van der Meijden. Fotografie: Jonne van der Fange.